

9 JANUARI 2025

Verslag bewoners- en ondernemersbijeenkomst van de Waard en Waardeiland Leiden

Aanwezig van de SEDWW: Eileen Focke-Bakker, Eric Kruyt, Marcel Langezaal, Edwin van Diemen.

Aanwezig van de gemeente: Arja de Waal, Karolina Pill, Rosanna Dekker, Floren Roovers

Wat is er besproken?

De avond, met ongeveer 80 bewoners en ondernemers uit de Waard en Waardeiland, ging over het proces om te komen tot een wijkuitvoeringsplan. Dat hebben we gedaan door te vertellen hoe de startnotitie tot stand is gekomen, dat deze inmiddels is vastgesteld door het college en dat we nu richting de onderzoeksfase gaan. Door middel van het onderzoek moet duidelijk worden welke collectieve warmteoplossing wordt gevonden en wat dat betekent voor de woningeigenaren. Daarbij kijken we niet alleen technisch, maar ook financieel. Dus ook wat dan de benodigde aanpassingen zijn voor de woningen en wat dit betekent dat voor de (ondergrondse) infrastructuur.

Bij onduidelijkheden vindt u in de bijlage een begrippenlijst.

Stichting Energietransitie
De Waard en Waardeiland

Leiden

Vragen van bewoners tijdens de bijeenkomst

Waarom moet een warmtegemeenschap ontstaan in een gebied dat is aangewezen door de gemeente voor collectieve warmte?

Het is mogelijk, maar het is absoluut niet zo dat het moet. Vanuit Europese regelgeving moet energie namelijk in lokaal eigendom kunnen ontstaan. De gedachte is dat afnemers daarmee ook eigenaren worden. Het zou dus kunnen als er een initiatief van bewoners wordt gestart.

Uit de startnotitie: In fase 4 wijst het college van B&W een warmtebedrijf aan. Grofweg twee soorten warmtebedrijven komen volgens de Wcw in aanmerking voor een aanwijzing:

1. Een warmtebedrijf met een publiek meerderheidsbelang, waarbij ten minste 50% van het bedrijf in handen van de gemeente, de provincie, het rijk of een ander openbaar lichaam moet zijn.
2. Een warmtebedrijf dat is opgezet door een warmtegemeenschap. Een warmtegemeenschap is een rechtspersoon of personenvennootschap waar leden of aandeelhouders vrijwillig kunnen toetreden. Dit zijn bijvoorbeeld de bewoners in het gebied.

Mocht het zo zijn dat deze twee soorten warmtebedrijven niet beschikbaar zijn, dan bestaat de mogelijkheid om een privaat warmtebedrijf een aanwijzing te geven.

Wat betekent een “ontheffing voor een klein collectief systeem”?

Een gemeente kan een gebied aanwijzen als warmtekavel, of ervoor kiezen om een ‘ontheffing te verlenen voor een klein collectief systeem’. Door een ontheffing te verlenen aan een partij die hier een aanvraag voor doet, wordt deze partij in staat gesteld om de warmte te leveren in een gebied, zonder dat deze aan alle voorwaarden van de nieuwe collectieve warmtewet (WCW) hoeft te voldoen. Zo hoeft dit bijvoorbeeld geen partij te zijn met een publiek meerderheidsbelang. Ook geldt niet de ‘aansluitplicht’. Het gekozen warmtebedrijf mag er dus voor kiezen om gebouweigenaren een aansluiting te weigeren op het collectieve warmtesysteem, bijvoorbeeld om economische redenen. Een dergelijke ontheffing mag alleen verleend worden wanneer er minder dan 1500 mogelijke aansluitingen in een gebied zijn. Onderdeel van deze onderzoeksfase is ook dat de gemeente in kaart brengt wat de voor- en nadelen zijn van een dergelijke ontheffing en hier een standpunt over inneemt.

Gelden er bij een een ontheffing minder eisen ten aanzien van duurzaamheid voor de collectieve warmtevoorziening?

Nee, de duurzaamheidseisen zijn hetzelfde voor collectieve warmtevoorzieningen binnen een warmtekavel en voor collectieve warmtevoorzieningen met een ontheffing.

Hoe wordt de duurzaamheid van de collectieve warmtevoorziening bepaald?

De wet werkt met CO₂-uitstootnormen en de voorziening moet daarop getoetst worden. Dit wordt later in de Wet Collectieve Warmte verder uitgewerkt.

Stel, een bewoner doet niet mee met de collectieve warmtevoorziening en kiest dus voor de ‘opt-out’. Wat gebeurt er als later toch blijkt dat het voor de bewoner niet haalbaar was om zelf op schone energie over te stappen?

Bewoners die de individuele opt-out hebben gekozen, kunnen later, wanneer zij hun opt-out toch niet haalbaar achten, alsnog besluiten mee te doen met de collectieve oplossing van het warmtebedrijf of de warmtegemeenschap.

Als ik akkoord ga met het aanbod van het warmtebedrijf of de warmtegemeenschap maar het functioneert niet goed of er zijn alternatieven, is de gemeente dan aansprakelijk?

U geeft aan dat u meedoet met de collectieve voorziening van een warmtebedrijf. U krijgt pas een aanbod van een warmtebedrijf wanneer deze concreet is. U stemt in en laat u aansluiten. Als u daarna (bijvoorbeeld door een slecht functionerend warmtebedrijf) iets anders wilt, moet u eerst 3 jaar aangesloten blijven. Daarna kunt u een nieuwe optie kiezen. De gemeente monitort de gang van zaken met het warmtebedrijf, en de ACM (Autoriteit Consument en Markt) is de onafhankelijke toezichthouder op de aangewezen warmtebedrijven in de Wcw. Als een warmtebedrijf zijn taken niet (goed) uitvoert, dan kan de ACM boetes uitdelen, aanwijzingen geven of zelfs een ander warmtebedrijf aanstellen als verantwoordelijke noodvoorziening.

Is de gemeente gedekt voor juridische aansprakelijkheid?

Als de gemeente geen aandeelhouder is dan is er ook geen sprake van juridische aansprakelijkheid. De gemeente ziet het wel als haar verantwoordelijkheid om samen met ACM de bedrijven in de gaten te houden. Ook als de gemeente wel aandeelhouder is, zal het warmtebedrijf goed gecontroleerd worden.

Zijn er al initiatieven voor warmtegemeenschappen?

Ja bijvoorbeeld bij het Ramplaankwartier in de gemeente Haarlem.

<https://ramplaankwartier.zonnewarmte.nl>). Zij zijn zelf warmtebedrijf geworden. Ook andere steden hebben een warmtebedrijf of zijn bezig om een publiek warmtebedrijf op te richten. Denk aan gemeenten die meedoen met het Gelders Warmteinfra Bedrijf, of de gemeente Den Haag.

Wat is de schone energie die wordt aangeboden?

Er is een onderzoek gedaan naar verschillende vormen van schone energie. Hieruit kwam naar voren dat een bronnet een kansrijke oplossing is voor het Waardeiland. Zeker weten doen we dit nog niet, dus we gaan hier nader onderzoek naar doen.

Een bronnet haalt zijn water uit oppervlaktewater (aquathermie). Bij een bronnet wordt het water op lage temperatuur (15 tot 20 graden) aangeleverd en in de huizen met behulp van een eigen water/water-warmtepomp naar eigen wens in temperatuur verhoogd. Bij deze warmtepomp hoort geen buitenunit. Wat voor warmtepomp u nodig heeft, daar heeft u dan zelf keuze in. Maandelijks betaalt u dan vastrecht voor het bronnet en de elektriciteitskosten voor de warmtepomp.

Een collectieve warmtevoorziening op middentemperatuur (circa 70 graden) lijkt minder voor de hand te liggen voor het Waardeiland, maar behoort ook nog tot de mogelijkheden. De komende tijd moet hier nog meer duidelijk over worden.

Verdere vragen over betaalbaarheid en technische haalbaarheid worden in de onderzoeksfase beantwoord.

Er zijn toch al veel onderzoeken gedaan door Syntraal, is dat waardeloos geweest?

Nee, aan de hand van het onderzoek van Syntraal wordt een verder onderzoek uitgewerkt. Het rapport van Syntraal geeft een eerste verkenning. Nu gaan, in ieder geval op het Waardeiland, verdiepende onderzoeken volgen.

Is er al een indeling gemaakt en is Waardeiland te klein voor een warmtekavel?

Er is nog geen indeling in warmtekavels gemaakt. Daar wordt met de buurgemeenten over overlegd. Een kavel valt onder de integrale verantwoordelijkheid van één (publiek) warmtebedrijf. Er mogen wel meerdere warmtesystemen in een kavel of ontheffing zitten. Dat geeft de mogelijkheid om bijvoorbeeld Waardeiland onderdeel te laten uitmaken van een groter warmtekavel, maar ook de optie om een ontheffing te verlenen.

Wat gebeurt er als er veel mensen gebruikmaken van een opt-out? Zijn individuele warmtepompen minder duurzaam?

Als er te veel mensen gebruik maken van de opt-out, kan het zijn dat de collectieve voorziening niet meer mogelijk is. Voor nu weten we niet, wat er dan gebeurt. Als iedereen een individuele lucht-warmtepomp neemt, is de stroomvraag een stuk groter op het eiland. Er kunnen dan zeker netcongestieproblemen optreden. Netcongestie heeft binnen de gemeente Leiden veel aandacht. Er wordt nauw samengewerkt met de netbeheerder.

Individuele bewoners binnen een VvE hebben geen vrije keuze voor een opt-out. We vragen de gemeente om onderscheid te maken tussen grondgebonden huiseigenaren en VvE's bewoners. Welke wet gaat hierin voor?

Een VvE kan er in zijn geheel voor kiezen om gebruik te maken van de opt-out. Als individuele bewoner ben je afhankelijk van wat de meerderheid in het gebouw kiest. De VvE problematiek is bekend. Daarom zet de gemeente in op een medewerker die zich alleen richt op de problematiek bij Vve's. Er wordt een aanpassing omtrent VvE's gemaakt, die zal in 2026 worden ingevoerd. Om een quorum af te schaffen, om alles te vereenvoudigen en besluitvorming te vereenvoudigen. Binnen de SEDWW klankbordgroep zullen VvE's goed vertegenwoordigd en goed geïnformeerd worden.

Een warmtebedrijf heeft de plicht om elke woning binnen een warmtekavel aan te sluiten, maar doordat er minder dan 1500 woningen zijn, is het alleen mogelijk om een ontheffing te verlenen voor een klein collectief systeem waardoor deze plicht vervalt?

Antwoord: Nee dat klopt niet. Ook voor het Waardeiland kan een warmtekavel aangewezen worden, waarin een warmtebedrijf de plicht krijgt om iedere woning aan te sluiten.

Wanneer gaat dit concreet spelen? En wanneer gaan we dan van het gas af?

De wet voorschrijft dat het aardgas pas mag worden afgesloten als iedereen voldoende tijd heeft gekregen om zich aan te sluiten op de nieuwe collectieve warmtevoorziening of om zelf iets te regelen. Dit moet ten minste 8 jaar zijn. Deze 8 jaar gaat pas in als een warmtebedrijf een concreet plan en een concreet aanbod heeft en dit door het College van B&W is goedgekeurd. Theoretisch gezien zou dat in 2026 nog kunnen (en blijft het aardgas nog tot ten minste 2034 beschikbaar), maar voor nu weten we niet of dat realistisch is.

Is de intentie van de gemeente om aandeelhouder te worden van het warmtebedrijf en zo ja, meer dan 50 %?

Daar doen we nu onderzoek naar. De eerste inzichten zijn dat het niet haalbaar is om als enige partij aandeelhouder te zijn. Er is overleg met omringende gemeenten. Er is potentie voor een staatsbijdrage van 40% voor een aandeel in warmtebedrijven.

Hoe nu verder?

Fase 3 gaat nu van start, wat betekent dat we voor Q3 2025 een keuze hebben gemaakt voor een warmtekavel of ontheffing. Ook zal er een lijst van wensen voor de warmteoplossing worden opgesteld.

Bijlage 1 - Begrippenlijst

Bronnet met individuele warmtepomp

Een bronnet met individuele warmtepomp is een verwarmings-systeem waarbij meerdere gebouwen of woningen zijn aangesloten op een gedeeld netwerk van leidingen die zijn verbonden met een centrale warmtebron. In dit systeem wordt warm of koud water door het netwerk getransporteerd naar de individuele gebouwen, waar elk gebouw een eigen warmtepomp heeft om de temperatuur verder aan te passen voor verwarming of koeling.

Collectief warmtenet op midden-temperatuur

Een collectief warmtenet op midden-temperatuur is een systeem waarbij warmte op een matige temperatuur (meestal tussen 45°C en 70°C) wordt gegenereerd en gedistribueerd naar meerdere gebouwen of woningen. Dit type warmtenet bevindt zich qua temperatuur tussen lage-temperatuur warmtenetten (onder 45°C) en hoge-temperatuur warmtenetten (boven 70°C).

Collectieve warmtevoorziening

Een collectieve warmtevoorziening is een systeem waarbij meerdere gebouwen of woningen worden verwarmd vanuit een centraal warmtebron. In plaats van dat elk gebouw zijn eigen verwarmings-installatie heeft, wordt de warmte opgewekt in een centrale faciliteit en vervolgens via een netwerk van leidingen naar de verschillende afnemers gedistribueerd.

College van B&W

College van burgemeester en wethouders

Duurzaam Bouwloket

Het Duurzaam Bouwloket is het energieloket van de gemeente Leiden. Het Duurzaam Bouwloket helpt bij vragen over duurzaam (ver)bouwen, energiebesparing en energie opwekken.

EEH subsidie

Landelijke subsidie gericht op energiebesparende isolatiemaatregelen voor Vereniging van Eigenaars (VvE).

Energiecoaches

Energiecoaches zijn enthousiaste Leidenaren die zelf al flink bezig zijn geweest om hun eigen woning duurzamer te maken. Zij helpen woningeigenaren graag bij energiebesparing in huis, in het bijzonder bij huishoudens met een kleinere beurs.

Energiefixers

Energiefixers zijn enthousiaste Leidenaren die u helpen bij het uitvoeren van kleine maatregelen om meer energie te besparen in huis.